

**ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА,
КРИМІНОЛОГІЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

БУНІН Є. О.,

здобувач кафедри кримінального права
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)

УДК 343.36

**ВТРУЧАННЯ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ОЗНАКА ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ СКЛАДУ
ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 376 КК УКРАЇНИ**

Стаття присвячена кримінально-правовій характеристиці втручання як обов'язкової ознаки об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 376 КК України. Встановлені та проаналізовані ознаки, що властиві такому діянню, з метою його тлумачення та відмежування від інших злочинних діянь і незлочинної поведінки. Наводяться аргументи щодо доцільності використання терміна «вплив» замість терміна «втручання».

Ключові слова: втручання, вплив, судові органи.

Статья посвящена уголовно-правовой характеристике вмешательства как обязательного признака объективной стороны состава преступления, предусмотренного ст. 376 УК Украины. Установлены и проанализированы признаки, присущие такому деянию, с целью его толкования и отграничения от других преступных деяний и неправомерного поведения. Приводятся аргументы относительно целесообразности использования термина «воздействие» вместо термина «вмешательство».

Ключевые слова: вмешательство, воздействие, судебные органы.

This article is devoted to the criminal legal characterization of interference as mandatory feature of the objective side of a crime prescribed by Art. 376 of CC of Ukraine. Features that are inherent to such act, with the aim of interpretation and separation from other criminal offenses and non-criminal behavior are established and analyzed. We present arguments regarding the advisability of using the term „influence” instead of the term „interference”.

Key words: interference, influence, judicial authorities.

Вступ. При вчиненні злочину, передбаченого ст. 376 Кримінального кодексу України (далі – КК), суспільно небезпечне діяння полягає у втручанні в діяльність судді. Необхідно зазначити, що законодавець не дає визначення поняття «втручання», хоча використовує його у низці статей (частин статей) Особливої частини КК (наприклад, статті 343, 344, 361, 376-1, 397 КК). В окремих випадках втручання в діяльність, хоча й не зазначене у назві статті Особливої частини КК, виступає або як обов'язкова, або як кваліфікуюча ознака відповідного складу злочину (приміром, ч. 4 ст. 157 КК, ч. 11 ст. 158 КК, ст. 361-1 КК, тощо).

Дослідження злочинів, що являють собою втручання в діяльність відповідних категорій осіб, свідчить, що законодавець розкриває ознаки об'єктивної сторони їх складу

по-різному, тобто у КК відсутній уніфікований законодавчий підхід щодо викладення змісту поняття «втручання», що ускладнює застосування системного підходу для встановлення його змісту. У КК містяться такі поняття, як «вплив», «втручання» та «перешкоджання». Водночас у разі законодавчого опису ознак зазначених діянь та в разі їх судового тлумачення вони доволі часто використовуються як синоніми. Так, у ч. 1 ст. 343 КК передбачена відповідальність за «втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби», а діяння описане у диспозиції статті як «вплив у будь-якій формі». У ч. 1 ст. 344 КК встановлено відповідальність за «втручання у діяльність державного діяча», а діяння описане у диспозиції статті як «незаконний вплив у будь-якій формі». У ч. 1 ст. 376 КК закріплено відповідальність за «втручання в діяльність судових органів», водночас і діяння описане як «втручання в будь-якій формі». Згідно з ч. 1 ст. 397 КК особа підлягає кримінальній відповідальності за «втручання в діяльність захисника чи представника особи», проте діяння описане як «вчинення в будь-якій формі перешкод до здійснення правомірної діяльності ... або порушення встановлених законом гарантій їх діяльності та професійної таємниці».

Поняття «втручання в діяльність» як вид суспільно небезпечного діяння було предметом дослідження в дисертаціях Є.М. Блажівського (2010 р.) та Г. Є. Бершова (2013). Окремим проблемам його тлумачення були присвячені також праці В.І. Осадчого та І.М. Залялової (в аспекті втручання в діяльність працівників правоохоронних органів, державного діяча), С.А. Аскерова, О.О. Кваші, С. Штогун (щодо втручання в діяльність судових органів, захисника чи представника особи), І.М. Залялової, Н. Ніколаєнко (проблеми кваліфікації злочинів, що стосуються втручання в діяльність службових осіб) та деяких інших вчених. Разом із тим наявність значної кількості наукових робіт не сприяло виробленню єдиного розуміння змісту втручання в діяльність тих чи інших суб'єктів.

Постановка завдання. Відсутність усталеної термінології та однозначного підходу в регламентації відповідальності за втручання в діяльність відповідних категорій осіб на законодавчому рівні викликало й, на наш погляд, не зовсім вдале тлумачення такого терміна у слідчо-судовій практиці. Метою статті є аргументація доцільності використання терміна «вплив» замість терміна «втручання».

Результати дослідження. Відповідно до п. 11 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 червня 1992 року № 8 «Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність працівників правоохоронних органів» під втручанням у діяльність працівника прокуратури, органу внутрішніх справ, служби безпеки слід розуміти конкретні дії, спрямовані на перешкоду у виконанні цим працівником службових обов'язків або на прийняття неправомірного рішення [1].

Вивчення наукової літератури, присвяченої аналізу складу злочину, передбаченого ст. 376 КК, призводить до висновку, що, на думку більшості науковців, втручання в діяльність судових органів здійснюється переважно шляхом впливу, тобто переважна більшість криміналістів поділяє думку про те, що сутністю втручання є вплив на певну особу, зокрема суддю [2, с. 229; 3, с. 48].

Неможливо не відмітити позиції, які висловлювалися в науковій літературі, щодо заміни терміна «втручання» терміном «незаконний вплив» [4, с. 126]. Зокрема, С. А. Денисов обґрунтовує таку пропозицію невизначеністю ознаки «втручання», яка, на його думку, проявляється в тому, що втручання в процес відправлення правосуддя може носити як правомірний, так і незаконний характер [5, с. 37]. Такий підхід підтримала й О.О. Кваша, яка зазначила, що у диспозиції ст. 376 КК поняття «втручання» має дещо нейтральний, невизначений характер, що не сприяє ефективному застосуванню аналізованої норми, бо воно може бути і правомірним у разі втручання громадськості в хід судового процесу, де явно порушуються права й інтереси особи, приймаються рішення, що не відповідають інтересам особи, суспільства і держави, принципам правосуддя [2, с. 231].

Водночас висловлюються й інші позиції щодо розуміння втручання в діяльність особи та його тлумачення. Так, на думку О. С. Гореліка й Л. В. Лобанової, термін «втручання» означає не лише будь-який вплив на осіб, що здійснюють правосуддя, а й будь-яку іншу активну неправомірну поведінку щодо здійснення суттєвої перешкоди для виконання ними своїх основних функцій за внутрішнім переконанням та відповідно до закону [6, с. 76], тобто зазначені вчені розуміють втручання доволі широко, як родовий термін, що охоплює собою як вплив на особу, так і перешкоджання діяльності (виконання службових обов'язків). Схожу позицію висловлюють і С. В. Векленко та О. І. Скакун [3, с. 48].

На думку Є. М. Блажівського, використання при описі об'єктивної сторони складів «втручання» терміна «вплив» є недоцільним, оскільки його обсяг ширший за обсяг терміна «втручання», а отже, слід застосовувати формулювання «вчинення дій, які унеможливають або утруднюють виконання повноважень» [7, с. 118, 122]. Вважаємо, що наведене формулювання є доволі оціночним та залежить не стільки від змісту втручання, скільки від його сприйняття відповідною особою.

Проаналізувавши висловлені в літературі позиції, можна стверджувати, що під втручанням розуміють: а) вплив, б) вплив або перешкоджання, в) незаконну участь, г) перешкоджання.

Вважаємо, що надати вичерпний перелік дій, які б охоплювались поняттям втручання, скоріш за все, не уявляється можливим. Тому необхідним є встановлення певних критеріїв, ознак, які слід було б застосовувати при тлумаченні об'єктивної сторони даного складу злочину та відмежування його від незлочинної поведінки. Розглянемо ознаки такого діяння, як втручання, що є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 376 КК.

1. Втручання характеризується активною формою поведінки – воно полягає тільки в дії. Отже, можна зробити висновок, що втручання у формі бездіяльності неможливе, це повинна бути лише активна поведінка – дія.

У монографічній і навчальній літературі також панує думка, відповідно до якої втручання може бути вчинено лише за допомогою дії [2, с. 229; 3, с. 48; 4, с. 128]. Так, автори одного з сучасних досліджень, присвячених злочинам проти правосуддя, стверджують, що з об'єктивної сторони злочин, передбачений ст. 376 КК, може бути вчинено лише шляхом дії (тобто активної поведінки) [8, с. 31]. Шляхом бездіяльності втрутитися в діяльність судових органів неможливо, оскільки бездіяльність – це по суті невтручання, відмова від втручання. Тому, наприклад, свідок чи потерпілий, які відмовляються від дачі показань (пояснень), хоча й створюють певні перешкоди для розгляду конкретної справи, проте не можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності за втручання в діяльність судових органів.

Водночас у науковій літературі була висловлена й інша думка щодо можливості здійснення втручання шляхом бездіяльності. Зокрема, окремі дослідники стверджують, що коли втручання вчиняється особою, яка використовує своє службове становище, то воно можливе й у формі бездіяльності [9, с. 15; 10, с. 74–75]. Приміром, В.В. Мальцев припускає можливість такого втручання шляхом ненадання інформації, яка є необхідною для правильного вирішення конкретної справи [9, с. 13]. На думку В.В. Намнясева, до втручання слід також віднести відмову в наданні (складанні) документів, необхідних для розгляду справи, відмову у добровільній видачі предметів чи документів, умисне незабезпечення судді технічними матеріалами та матеріальними засобами, необхідними для розгляду справи, тощо [10, с. 15].

З такою позицією навряд чи можна погодитися. На наш погляд, законодавче описання злочину, що розглядається, не дає підстав для такого висновку. У тлумачних словниках термін «втручання» означає: «самочинне зайняття чиймись справами, втручання в чий-небудь стосунки тощо; активна участь у чомусь для припинення чого-небудь, протидія

чому-небудь і т. ін.» [11, с. 165], тобто семантика терміна «втручання» передбачає лише активну поведінку (дію). Крім того, слід мати на увазі, що діяльність суду щодо здійснення правосуддя передбачає виконання кожним з учасників судочинства певних процесуальних функцій, дотримання визначених процесуальним законодавством особливих правил та умов. Тому втручання в реальному його бутті може здійснюватися лише шляхом активної поведінки – дії, яка спрямована на порушення процесуальних положень та вимог. Названі В.В. Мальцевим діяння не володіють такою здатністю (властивістю), вони можуть лише бути підставою для застосування процесуальних заходів впливу.

Крім того, вчинення названих авторами діянь, зокрема ненадання інформації, яка є необхідною для правильного вирішення конкретної справи, відмова в наданні (складанні) документів, необхідних для розгляду справи (провадження), відмова у добровільній видачі предметів чи документів може бути підставою для кримінальної відповідальності за вчинення злочину, передбаченого ст. 382 КК «Невиконання судового рішення».

Слід також зазначити, що при вирішенні окресленої проблеми необхідно враховувати загальне вчення про злочинне діяння (дію та бездіяльність). На наш погляд, рішення питання, що розглядається, повинно ґрунтуватися на загальних положеннях про злочинну бездіяльність як форму злочинного діяння.

В етимологічному значенні «бездіяльність» є поняттям протилежним дії. Саме в такому розумінні бездіяльність розглядається правознавцями, які займаються вивченням цієї проблеми. Незважаючи на деякі розбіжності у визначенні поняття «бездіяльність» в науці кримінального права, вчені єдині у думці, відповідно до якої бездіяльністю визнається свідоме невиконання обов'язку діяти певним чином за наявності в даних конкретних умовах реальної можливості діяти в такий спосіб. Злочинна бездіяльність є пасивною формою поведінки людини, і пасивність її полягає саме в тому, що суб'єкт не виконує покладеного на нього обов'язку, не вчиняє необхідних дій і тим самим дає можливість діяти силам, що здатні заподіяти шкоду охоронюваним законом правам. Як вірно стверджує М.І. Ковальов, бездіяльність є невтручанням у певний хід подій та явищ, що тягнуть за собою суспільно небезпечні наслідки для суб'єкта, який у силу покладених на нього обов'язків повинен був діяти та запобігти настанню цих наслідків; до юридичного поняття бездіяльності слід включати поряд із самим актом невтручання й ті природні закономірності, сили природи, суспільно небезпечні дії людей, механізмів, тварин тощо, запобігати шкідливим діям яких було обов'язком суб'єкта злочину [12, с. 44]. Підтримуємо й позицію Г.З. Тімейка, який зазначає, що з юридичної точки зору бездіяльність є не вчиненням юридично обов'язкових, об'єктивно необхідних і реально можливих дій, якими можна було б запобігти суспільно небезпечним наслідкам чи не допустити створення небезпеки їх спричинення [13, с. 62].

Таким чином, основне відмежування злочинної бездіяльності від дії полягає у зовнішній, виконавчій фізичній сфері: при бездіяльності особа не здійснює жодних зовнішньо виражених вчинків в обстановці, яка вимагає певного її втручання.

Специфіка злочинної бездіяльності визначає і специфіку умов відповідальності за неї, серед яких: а) об'єктивна – наявність спеціального обов'язку вчинити активні дії, якими було б відвернуто настання суспільно небезпечного наслідку; б) суб'єктивна – реальна можливість у даній конкретній ситуації вчинити відповідні активні дії і запобігти настанню суспільно небезпечних наслідків. Наявність зазначених умов є обов'язковим для притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочинну бездіяльність. Оскільки сутність втручання полягає не у невиконанні покладених на особу обов'язків вчинити активні дії, спрямовані на відвернення настання суспільно небезпечних наслідків, а у вчиненні нею активних дій, спрямованих на вплив на суддю, то допустити можливість втручання шляхом бездіяльності, на наш погляд, не уявляється можливим.

Більше того, втручання рішуче неможливо без передачі інформації (висловлювання своєї позиції, прохання, наказу тощо), яка для особи потерпілого має конкретне

значення. Передача такої інформації може бути здійснена лише шляхом активних дій. Звідси випливає, що навіть відповідно до теорії знакових систем, яку можна навести у приклад, передача інформації шляхом мовчання без зовнішнього вираження за допомогою тієї ж знакової системи певної інформації є неможливою. Навіть незначний кивок, нахил голови, рух очей або рук, зміна міміки можуть бути розцінені як наказ вчинити потрібне діяння, але в цьому випадку навряд чи можна говорити про наявність бездіяльності. Якщо навіть уявити таку ситуацію, що втручання (вплив на суддю) було здійснене саме мовчанням авторитету, що, відповідно до теорії знакових систем, несло в собі конкретну інформацію, яка сприймалася як наказ, така поведінка не може бути оцінена з позицій кримінального права як втручання, оскільки може свідчити лише про підтримання позиції судді, яка вже сформована.

У зв'язку з наведеним приходимо до висновку, що втручання може здійснюватися лише активними діями.

2. Ця дія має визначену спрямованість, тобто полягає у впливі на свідомість і волю судді чи присяжного. Особливістю впливу особи є те, що у більшості випадків вона не паралізує волю потерпілого, який, як і раніше, залишається вільним у виборі своєї подальшої поведінки.

Як вірно зазначає В. І. Тютюгін, склад даного злочину відсутній, якщо втручання в діяльність судових органів здійснюється не у формі впливу на свідомість і волю судді (присяжного), а іншим чином: викраденням і знищенням матеріалів справи, підміною речових доказів, примушуванням свідка до давання неправдивих показань [14, с. 854], тим паче, що за вчинення таких діянь передбачена відповідальність, регламентована іншими статтями КК (наприклад, ст. 357, ст. 358 КК тощо).

Таким чином, втручання є формою впливу на свідомість і волю судді чи присяжного.

3. Аналізуючи (характеризуючи) ознаки втручання, необхідно відзначити і той факт, що воно повинно передувати прийняттю рішення суддею.

Особа, яка втручається в діяльність судових органів, прагне, щоб зусилля її не були даремними й у судді (присяжного) виникло бажання (необхідність) прийняти неправосудне рішення або не виконати (неналежним чином виконати) службові обов'язки. Неможливо втрутитися в діяльність особи, до якої вона вже готується, здійснює або здійснила.

Більш того, якщо бути до кінця послідовним, треба відмітити, що втручання не лише повинно передувати здійсненню певної діяльності (наприклад, постановленню неправосудного рішення), а й передувати виникненню в особи прагнення (бажання, рішучості, наміру) здійснити таке діяння. Інакше, якщо у судді (присяжного) виник намір на постановлення неправосудного рішення незалежно від дій особи, що втручається, то говорити про наявність втручання не уявляється можливим, оскільки навіть лексичне тлумачення втручання означає «самочинне зайняття чиймись справами, втручання в чий-небудь стосунки тощо; активна участь у чомусь для припинення чого-небудь, протидія чому-небудь і т. ін.» [11, с. 165].

4. Втручання повинно носити конкретний характер, тобто бути спрямованим на невиконання чи неналежне виконання процесуальних обов'язків або винесення певного неправосудного рішення щодо конкретної справи (провадження).

5. Особа, що втручається, може здійснювати вплив як на одного суддю, так і на колегію суддів, а також на присяжних. Вплинути на низку потерпілих можливо і через одного з них. У цьому випадку, на наш погляд, має місце опосередковане втручання (опосередкований вплив), коли особа впливає на колегію суддів або присяжних шляхом впливу на одного з них, за умови усвідомлення, що, впливаючи на одного із зазначених осіб, вона здійснює вплив на всіх потерпілих.

Загальні звернення, заклики, що не мають конкретного адресата і не спрямовані на вплив на певного суддю (присяжного), не можуть визнаватися кримінально-караним впли-

вом, навіть якщо вони об'єктивно й зіграли таку роль. Такі заклики до невизначеного кола осіб є самостійним злочином лише у випадках, прямо зазначених у кримінальному законі.

Втручання завжди спрямоване на схилення судді (присяжного) до здійснення (нездійснення) дій процесуального характеру чи постановлення судового рішення з конкретної справи (провадження). Такі ж дії щодо інших працівників суду (консультант суду, секретар судового засідання) не можуть визнаватися втручанням у діяльність судових органів.

6. Втручання може здійснюватися в усній, письмовій формі, за допомогою мережі Інтернет, з використанням інших засобів зв'язку, під час безпосереднього контакту із суддею або через посередників шляхом впливу на самого суддю чи присяжного або їхніх близьких, тобто втручання може бути здійснено як безпосередньо, так і опосередковано.

7. Втручання можливе також при розгляді будь-якої категорії справ (цивільних, кримінальних, адміністративних, господарських тощо), в діяльність суду будь-якої інстанції, на будь-якій стадії процесу (під час судового слідства чи судових дебатів), головне, щоб воно здійснювалося до моменту проголошення (постановлення) відповідного судового рішення.

8. Склад аналізованого злочину має місце лише тоді, коли втручання (вплив) має незаконний характер, а саме коли воно має на меті перешкодити виконанню потерпілим своїх процесуальних обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення. Для встановлення такого характеру втручання необхідно в кожному конкретному випадку з'ясувати два моменти: а) чи була законною діяльність судді (присяжного) щодо розгляду (участі у розгляді) конкретної справи (провадження); б) чи носить таке втручання незаконний характер.

9. Важливе значення для характеристики діяння, як ознаки об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 376 КК, становлять його об'єктивні межі, бо чітке встановлення початкового і кінцевого моментів здійснення втручання дозволяє більш глибоко проаналізувати його сутність і вирішити багато питань, пов'язаних з відповідальністю особи.

Вважаємо, що початковим моментом втручання є дія, спрямована на вплив особи на потерпілого. Тому не можна визнати втручання наявність бажання або рішучості вплинути на суддю (присяжного) без вчинення особою конкретних дій, спрямованих на реалізацію цього бажання. Кінцевий момент втручання визначається виконанням самої дії або відпаданням хоча б однієї з її ознак (суспільна небезпечність, протиправність, волимість, свідомість, конкретний активний акт поведінки).

Висновки. На підставі проведеного дослідження вважаємо, що всі процеси взаємодії суб'єкта злочину з потерпілим можна об'єднати єдиним терміном – «вплив», під яким у психології розуміється цілеспрямоване перенесення руху й інформації від одного учасника взаємодії до іншого [15, с. 58].

У загально-змістовному сенсі від соціальним впливом розуміється процес, через який поведінка однієї чи кількох людей змінює стан інших людей. На думку окремих криміналістів, вплив – це процес взаємодії між людьми, активна поведінка, яка спрямована на іншу особу з метою змінити її поведінку [2, с. 231]. Аналіз понять «втручання» і «вплив» свідчить, що більш обґрунтованим і доцільним у контексті ст. 376 КК є використання саме терміна «вплив». Така позиція, на нашу думку, обумовлена, зокрема, і тлумаченням цих термінів у словниках української мови. Втручатися означає «входити, проникати куди-небудь, у що-небудь; самочинно займатися чийось справами, втручати в чий-небудь стосунки». Вплив являє собою «дію, яку певна особа чи предмет або явище виявляє стосовно іншої особи чи предмета, тиск діяння» [16, с. 394].

Крім того, слід зазначити, що втручання здійснюється саме в діяльність особи, а вплив здійснюється на особу (суддю). Втрутитися в діяльність особи можливо і без впливу на неї, проте таке діяння охоплюється іншими складами злочинів, зокре-

ма, викрадення, привласнення, вимагання документів, штамів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження (ст. 357 КК), підроблення документів, печаток, штамів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штамів (ст. 358 КК), незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду (ст. 376-1 КК), невиконання судового рішення (ст. 382 КК) тощо.

У зв'язку з наведеним вважаємо, що термін «вплив» є більш точним та охоплює більш різноманітне коло ситуацій, які відповідають змісту аналізованого складу злочину, тим паче що втручання здійснюється в роботу (дію) механізмів, сил природи тощо, а втрутитися в діяльність судових органів можливо лише шляхом впливу на суддю (присяжного). До речі, такий підхід щодо розуміння «втручання» поділяє й законодавець, розкриваючи відповідальність за втручання в діяльність певних категорій осіб через описання діяння як «впливу у будь-які форми» (ч. 1 ст. 343, ч. 1 ст. 344 КК).

Список використаних джерел:

1. Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність працівників правоохоронних органів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 червня 1992 р. № 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-92>.
2. Кваша О.О. Проблеми кримінальної відповідальності за втручання в діяльність судових органів / О.О. Кваша // Проблеми пенітенціарної теорії і практики : Щорічний бюлетень / за заг. ред. А. А. Музики. – К. : КЮІ КНУВС, 2005. – С. 228–236.
3. Векленко С.В. Воспрепятствование осуществлению правосудия и производству предварительного расследования (ст. 294 УК РФ): разграничение со смежными составами и предложения по совершенствованию / С.В. Векленко, А. И. Скакун // Российская юстиция. – 2007. – № 8. – С. 48–50.
4. Бершов Г.Є. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність судових органів: монографія / за заг. ред. О. М. Литвинова. – Х. : Ніка Нова, 2014. – 228 с.
5. Денисов С.А. Актуальные проблемы уголовной ответственности за преступления против правосудия : автореф. дис... д-ра юрид. наук / С.А. Денисов. – СПб.: Университет МВД России, 2002. – 51 с.
6. Горелик А.С. Преступления против правосудия / А.С. Горелик, Л.В. Лобанова. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2005. – 491 с.
7. Блажівський Є.М. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність працівників судових і правоохоронних органів (інших державних діячів) : монографія. – К. – Дрогобич: Посвіт, 2012. – 180 с.
8. Злочини проти правосуддя : [навч. посіб. / за заг. ред. В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна]. – Х. : Нац. ун-т «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2011. – 160 с.
9. Мальцев В. Ответственность за воспрепятствование осуществлению правосудия и производству предварительного следствия / В. Мальцев // Законность. – 1997. – № 12. – С. 12–16.
10. Намнясев В.В. Воспрепятствование осуществлению правосудия и производству предварительного следствия в российском уголовном праве: дис. ... канд. юрид. наук / В.В. Намнясев. – Волгоград, 1999. – 209 с.
11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К., Ірпінь : ВТ «Перун», 2001. – 1736 с.
12. Ковалев М.И. Проблемы учения об объективной стороне состава преступления / М.И. Ковалев. – Красноярск : Изд-во Красноярского ун-та, 1991. – 176 с.
13. Тимейко Г.В. Общее учение об объективной стороне преступления / Г.В. Тимейко. – Ростов-на-Дону : Изд-во Ростовского ун-та, 1977. – 216 с.

14. Кримінальний кодекс України : Науково-практичний коментар : в 2 т. – Т. 2 : Особлива частина / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.] ; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-те вид., доповн. – Х. : Право, 2013. – 1040 с.
15. Психология : словарь / [под общ. ред. М. Г. Ярошевского]. – 2-е изд. испр. и доп. – М. : Политиздат, 1990. – 494 с.
16. Новий тлумачний словник української мови / [уклад.: В.В. Яременко, О.М. Сліпушко]. – 2-ге вид., випр. – К. : Аконті, 2004. – Т. 1. – 928 с.

ГРИГОР'ЄВА М. Є.,

кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінального права № 1
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)

УДК 343.234

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ЗВ'ЯЗКУ З ДІЙОВИМ КАЯТТЯМ

Статтю присвячено розгляду суперечливих питань, що стосуються кримінально-правових наслідків звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Обґрунтовано, що в разі застосування звільнення від кримінальної відповідальності на підставі дійового каяття з винного знімається обов'язок піддаватися негативним кримінально-правовим наслідкам, але суспільно небезпечне діяння, ним вчинене, залишається злочинним.

Ключові слова: звільнення від кримінальної відповідальності, дійове каяття, кримінально-правові наслідки.

Статья посвящена рассмотрению спорных вопросов, которые касаются уголовно-правовых последствий освобождения от уголовной ответственности в связи с деятельным раскаянием. Обосновывается, что в случае применения освобождения от уголовной ответственности на основании деятельного раскаяния с виновного снимается обязанность подпадать негативным уголовно-правовым последствиям, но общественно опасное деяние, им совершенное, остается преступлением.

Ключевые слова: освобождение от уголовной ответственности, деятельное раскаяние, уголовно-правовые последствия.

The article discusses the controversial issues concerning criminal consequences of exemption from criminal liability in connection with active repentance is proved that in the case of exemption from criminal liability on the basis of active repentance from the perpetrator removed the obligation to succumb negative penal consequences, but a socially dangerous act it remains committed pre-suppleniem.

Key words: exemption from criminal liability, active repentance, penal consequences.

